

Izbaje vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVE TA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2637 S. Lawndale av.
Office of publication: 2637 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIV. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 11. januarja (Jan. 11) 1921. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 8.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Bursen, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

INDUSTRIJALNA KRIZA POSTAJA OSTREJA.

DELAVNI ČAS NA ŽELEZNICAH SKRAJŠAN.

V tovarnah znižujejo mezdo.

Minneapolis, Minn. — Kriza postaja ostrejša tudi tukaj. Najprej so železnice na vzhodu občutile krizo, a zdaj je občutilo tudi železnice po srednjem zapadu. Minneapolis, St. Paul & St. Marie železniška družba je odredila, da bodo delavci v delavnicah, v katerih popravljajo železniške vozeve in lokomotive, delali le po pet dni v tednu. Pri zadetih je okoli 1,400 delavcev.

Še pred nekaj meseci so velebitni dnevniki kričali, da primanjkuje železniških vozov, ko je bilo treba prevažati premog in žito, ker so potrebna popravila. Zdaj bi se lahko ta popravila izvršila, ker se je znižal promet na železnicah, a železniške družbe ne izvršujejo teh popravil, ampak odlašajo delavce in znižujejo delavni čas.

W. H. Bremmer, predsednik Minneapolis & St. Louis železniške družbe izjavlja, da je njegova družba odslužila 1,250 uslužbencev.

Ravno tako tudi Great Northern železniška družba odpušča uslužbenca ob vsaki priliki. Medtem ko železniške družbe in industrijske družbe odpuščajo delavce in znižujejo delovni čas, pa velebitni listi še vedno govorijo, da se vračamo v normalne čase. To je sicer sugestija, a zelo nesrečna sugestija, ko lahko vsako opazi, da imamo industrijsko krizo.

Patterson, N. J. — Včeraj zjutraj so pričeli v tovarnah, v katerih izdelujejo svilo, delati osem ur dnevno in šest dni v tednu. Obenem je bila delavcem tudi znižana mezda od 10 do 20 odstotkov, kot je zveza tovarnarjev že napovedala pred nekaj dnevi. Preje so v teh tovarnah delali le štiri in štirideset ur v tednu, tako da je zdaj delavni čas v tednu za štiri ure podaljšan, mezda pa znižana. Tako razumejo tovarnarji vračanje v normalne čase.

Zdaj dela v tej industriji le pet tisoč delavcev, normalno je pa zaposlenih pet in dvajset tisoč delavcev. Večina delavcev je brez dela in to ugodno priliko so tovarnarji porabili za znižanje mezde in povišanje delavnega časa.

Evan Thomas, poslovni odbor organizacije tekstilnih delavcev, je izjavil, da se delavci ne bodo podvrgli diktatu tovarnarjev. Če se zdaj nekateri delavci vrnejo na delo, poidejo, ker so sestradani. To pomeni z drugimi besedami, da delavci porabijo prvo priliko, ki se jim nudi in si priborijo nazaj, kar so jim tovarnarji vzeli.

Clarksburg, W. Va. — Grasse Chemical kompanija naznanja, da je znižala mezdo svojih delavcev za dvajset odstotkov. Pri zadetih je dve sto delavcev.

DVA AVTOBANDITA PRIJETA.

Chicago, Ill. — Zgodaj zjutraj je policija ujela dva avtobandita, ker se je njima avtomobil prekučnil na cestnem ovinku. Detektivi so v avtomobilu sledili čudnemu avtomobilu in izmenjali več strelav v banditoma. En bandit je zadobil precej hude poškodbe, ker je prišel pod avtomobil.

KAZNJENEC JE PONESREČIL REG.

Columbus, O. — Kazniški stražniki so odkrili velik podzemski prekop, tri čevlje visok in dva širok, ki je vodil iz neke delavnice izven kazniškega zidovanja. Kazniški uradniki menijo, da so kaznjenci delali skozi več tednov na predoru, ki jim odpre pot v svobodo.

BORZNI MEŠTAR JE KONČAL SVOJO KARJERO S SAMO KRESOM.

Spokane, Wash. — John B. Milholland, član meštarske tvrdke Milholland in Hough, se je ustrelil, ko je dospela policija, da ga aretirajo, ker je obtožen, da je pomeveril \$350,000. Tiranica proti Milhollandu je bila izvršena na izpoved njegovega druga Jay B. Hougha, ki je izpovedal na policiji, da je bil pomeverjen denar milijonarja James F. Callahana iz Wallaca, Idaho.

POMOČ PRIVATNIH INTERESOV ODKLONJENA.

SEVERNA DAKOTA JE TO POVEDALA BANKIRJEM VLJUDNO, TODA ODLOČNO.

„Izročila ne bo suverene državne moči.“

Bismarck, N. Dak. — Državna industrijska komisija je odločno odklonila načrt bankirjev za prodajo \$6,500,000 obveznic, ki jih je država izdala, da izvede svoj industrijski program.

Komisija pravi v svojem odgovoru: „To je jasen poskus od strani finančnih interesov, najbrž finančnikov v Wall Streetu, da diktirajo Severni Dakoti politiko, finančno in industrijsko ravnanje.“

Bankirji so ponudili po svojem odobru, da bodo prodajali obveznice, da se lahko finančna industrijski program. Toda dodali so, da država ne sme pričeti z nobeno novo industrijo, če ni sedanega programa garantiran uspeh.

Ta ponudba jasno dokazuje, da hočejo privatni interesi direktno ukazovati državi Severni Dakoti, kako naj izvede svoj industrijski program. Če bi industrijska komisija sprejela to ponudbo, tedaj bi privatni denarni interes stvar tako zavlekli, da bi industrijski program nikdar ne uspel, ker je uspeh državnega industrijskega programa v direktnem protislovju z interesi privatnih finančnikov. Država Severna Dakota bi izročila svojo suvereno moč privatnim interesom, da jo izrabijo po svoje in v svojo korist. To je komisija tudi odločno povedala s sledečimi besedami:

„Tak predlog se ne more častno uvaževati, ki zahteva, da se izroči suverena moč države za upravo svojih lastnih zadev, in ki dovoli diktaturo in umetovanje v svobodo in neodvisnost svobodnega ljudstva suverene države.“ Čas ni prišel, da bi katera finančna skupina, ne glede na to, kako je močna, diktirala tej državi, kako naj vodi svoje zadeve.“

Odgovor je podpisal governor Frazier, državni prokurator William Lemke in John Hagan, poljedelski komisar, ki skupaj tvorijo komisijo. Odgovor seveda ni več privatnim denarnim interesom.

KAJ DOBI FARMAR ZA KROMPIR?

Chicago, Ill. — Na tukajšnjem trgu prodajajo sto funtov krompirja v trgovini na debelo po \$1.25. Na nekaterih drugih trgih stane ta množina krompirja \$1.50 v trgovini na debelo. Delavska gospodinja naj odbije to vsoto od cene, po kateri ona plača krompir, in imela bo vsoto, ki se prime profitirarjev, ko je krompir na potu od trgozov do konzumenta. Po takih cenah plačujejo farmarji krompir, pa velebitni listi ne poročajo, ampak pravijo, da je cena zelo nizka.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo oblačno. Lahki severni in severovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 37, najnižja 30. Sonce izide ob 7:17 zaide ob 4:38.

STRAH PRED „NE-STRANKARSKO LIGO“ V KANSASU.

GOVERNER IN LEGIJONARJI SKUJAO PREPREČITI RAZŠIRJENJE TE FARMAR-MARŠKE ORGANIZACIJE V DRŽAVI.

Proti ligi so izigrani zopet vsi stari lažnjivi argumenti in prazne fraze.

Topeka, Kans. — Država Kansas je poljedelska država. V njej pridelajo ogromne množine pšenice, koruze in drugih poljskih pridelkov. Država ima sicer nekaj industrije, toda industrija se ne bo nikdar v njej tako razvila, da bi bilo več ljudstva zaposlenega v industriji kot v poljedelstvu. Vseled tega je nastala velika potreba, da se organizirajo farmarji politično in gospodarsko, da se tako strjuje z verige profesionalnih politikarjev starih strank in privatnih interesov.

Za tako delo je najposobnejša „Nestransarska liga“, ki je do zdaj že izvršila ogromno organizatorično delo med farmarji v Severni Dakoti, Južni Dakoti, Washingtonu, Minnesoti in v drugih državah. Komaj so profesionalni politikarji in privatni interesi izvedeli, kaj namerava „Nestransarska liga“, so mobilizirali svoje moči, da odbijejo invazijo „Nestransarske lige“ v državo Kansas.

Governor Allen, ki je postal razupit zaradi njegovega industrijskega razsodišča, vodi reakcijske moči. Njemu so se pridružili tudi poveljniki raznih legijskih postaj, neke veteranske organizacije, ki je bila ustanovljena v politične svrhe. Nekaj takih poveljnikov je dejal, da je treba poizvedeti za privatno življenje Townleyja in uspeh bo zagotovljen. Stvarno se ti profesionalni politikarji ne upajo debatirati, ampak privatne zadeve bi radi pomekali s javnimi. Isti poveljnik je tudi sklical shod, na katerem je povabil Townleyja, da z njim debatira. Samoposebi se razume, da bi bilo na tem shodu največ legijonarjev, tako da bi mogel Townley ne prišel do besede. Townley je to spoznal in odgovoril je poveljniku legijonarjev, da bo on teden kasneje sklical shod farmarjev, na katerem lahko polkovnik debatira z njim. Kaj je polkovnik na to odgovoril, tega niso velebitni listi sporočili javnosti.

Zelo delaven je tudi governor Allen, kajti njemu je jasno, če dobi „Nestransarska liga“ trdnost na tla pod nogami v Kansasu, da je njegova politična kariera kmalu končana in da ne bo izvoljen več governorjem države. Zdaj Allen izdaja proklamacije proti farmarski organizaciji, ker upa, da jo s takimi izjavami ubije. V svojih izjavah goveda, da mora proti farmarski organizaciji nastopiti vsak, ki je nasprotnik socializma in ljubi svoj dom in državo. Takle izjave dokazujejo, kaj se pridre. Ponovile se bodo vse iste neumne besede o uvedbi svobodne ljubezni, delitvi, nemoralnosti itd., ki so bile povedane že tisočkrat, ki pa niso nikdar prinesle tistega uspeha, katerega so pričakovali ljudje, katerim je najljubše orožje gnojica ali pa laž in obrekovanje.

Strah pred „Nestransarsko ligo“ govori jasno kot beli dan, da je dosegla že uspehe v Kansasu. Želeti je le, da se čimprej razširi njene ideje med farmarji, ker je upati na boljše čase le tedaj, če delavci in farmarji skupaj marširajo v vseh bojih proti denarnim močim, ki si domišljajo, da je ne-premagljiva.

POJASNILLO.

John Stonich, bivši slovenski zlatar, ni identičen z John Stonichem, ki je zapleten v tatvinsko afero v draguljarni Samuel Rubenstein na S. Crawford Ave.

WILSONOVA VLADA JE PODARILA POLJAKOM VOJNEGA MATERIJALA ZA 70 MILJONOV.

Washington, D. C. — Senator Reed, ki vodi kampanjo v senatu proti privatni vojni predsednika Wilsona z Rusijo, je dejal zadnje dni v zbornici, da je vojni departement „prodal“ poljski vladi vojnega materijala za 70 milijonov dolarjev. Reed pravi, da je bil materijal pravzaprav podarjen Poljski, kajti naša vlada je dobila le kos potiskanega papirja v obliki obveznic, ki je lahko že jutri brez vrednosti.

BARONI MUNICIJE NASKOČILI KONGRES.

Agentje municijskih interesov delujejo proti Borahovi resoluciji.

NOČEJO RAZOBOROŽENJA.

Washington, D. C. — Kaj bodo počeli milijonski interesi v industriji za izdelovanje topov in granat, ako kongres sprejme Borahovo resolucijo za znižanje armade in mornarice? Kongres vendar ne sme ovirati „prepotrebne“ industrije za izdelovanje morilnih strojev!

Agentje municijskih strojev oblegajo kongresno zbornico, te dni in agitirajo z drugimi besedami, ki pa pomenijo ravno to, kar je gori povedano, proti Borahovi resoluciji, ki priporoča konferenco velel v svrhu omejitve oboroženosti.

Senator Borah je informiran, da se je agentom že posredilo priobiti nekatere senatorje, ki bodo glasovali proti resoluciji, ako jo odsek zunanjih zadev sploh priporoči v sprotjem. Munijski interesi so naravno pripravljeni izdati milijone dolarjev, da preprečijo sprejem resolucije.

Borah pravi, da je prejel že več kot tisoč pism, ki odobravajo njegov korak prvič zaradi znižanja davkov in drugič radi preprečenja vojne. Ako bo resolucija sprejeta, tedaj bodo povabilje Anglija, Francija, Japonska in Italija na konferenco z Združenimi državami.

MORILEC POLICAJA MULLENA PRIJET.

Kljub temu, da mu je pošla municija, se ni podal.

Chicago, Ill. — Po hudem boju v borznom polju na Beverlyjevih hribih so prijeli Edward Morrisa, ki je ubil policajca Johna Mullena. Dve krogli sta mu prebujali pljuca, ena ga je zadela v ledje, municija mu je pošla, toda podal se ni. Ko so ga potegnili iz koruzne kopice, je bil ves okrvavljen in bled kot zid. Zdravniki izjavljajo, da je prav malo upanja, da okreva.

Policija je bila obveščena, da se Morris skriva v Beverlyjevih hribih. Odšel je takoj oddelke policije na določeno mesto in obkolil koruzno polje. Lajtnant, ki je zapovedoval policiji, je pozval Morrisa, naj se poda. Odgovor ni bilo. Policija je oddala salvo, toda odgovora ni bilo. Na to je policija naskočila koruzno polje, sredi katerega je bil kup koruze, v katerem je bil skrit Morris. V tem trenotku ga je zagledal policaj Stapleton in oddal je nanj strel. Morris ni ganil več, kajti bil je težko ranjen, za svoj samokres pa ni imel municije.

OREL JE NAPADEL OTROKA.

Tampa, Fla. — Gologlavi orel je napadel dva otroka, ki sta se igrala na ulici. D. G. Hoeke je sklical krič otroka in prihitel je za pomoč. Ko je opazil, kaj se godi, je hitro tekkel po poško in ustrelil orla, ki meri z razproštetimi peroti šest čevljev.

200 oseb izvršuje dolarsko diktaturo.

Petnajst rodbin na vrhu ameriške plutokracije poseduje po sto milijonov dolarjev vsaka. Imenik dolarokracije, katerega je obelodanil newyorški statističar Klein, pokazuje „kdo je kdo“ v Združenih državah.

New York, N. Y., 10. jan. — Plutokracija v Združenih državah obstoji iz petdeset rodbin, ki posedujejo več kot sto milijonov dolarjev bogastva vsaka; drugih sto rodbin poseduje vsaka po nad 50 milijonov dolarjev in tretja denarna kasta, ki šteje 500 rodbin, ima bogastve, ki posedujejo vsak več kot deset milijonov dolarjev.

To so številke, ki jih je ravno kar obelodanil Henry H. Klein, pomožni računski komisar v New Yorku in star veščak v ekonomskih stvareh. Klein je porabil deset let za nabiranje podatkov o piramidi ameriških milijonarjev in milijarderjev. Klein je bil pred kratkem opozorjen na poročilo Georga P. Hamptona, predsednika narodnega sveta, ki je dejal da trideset milijard posejduje \$4,837,000,000 ali dva odstotka vsakega bogastva v Združenih državah. Hampton ni navedel imen, toda Klein je zdaj prišel na dan z imeni teh dolarskih avtoritativ, ki izvršujejo kapitalistično diktaturo na zapadnem kontinentu in vplivajo v veliki meri na gospodarsko in industrijsko življenje v drugih delih sveta.

Po Kleinovem poročilu stoji John D. Rockefeller na vrhu piramide. On danes poseduje tri do pet milijard dolarjev.

Dvesto oseb v Združenih državah poseduje petnajst milijard dolarjev. V Franciji je enaka vsota denarnega kapitala pod kontrolo 480krat več oseb ali 96,000.

Tukaj so imena dolarskih diktatorjev s številom njihovih milijonov in milijard kot jih je objavil Klein:

Rockefeller	\$5,000,000,000
Prattova rodbina	400,000,000
Harkness	400,000,000
Carnegie	300,000,000
Weyerhaeuser	300,000,000
Vanderbilt	300,000,000
Astorji	300,000,000
Payne Whitney	200,000,000
Morgani	200,000,000
Frickova rodbina	150,000,000
Goelets	100,000,000
J.J. Hillova rodbina	100,000,000
Betty Gren	100,000,000
Fieldova rodbina	100,000,000
Harriman	100,000,000
Plaiger	100,000,000
Anthony Brady	100,000,000
Gould	100,000,000
Armour	100,000,000
Swift	100,000,000
Widener	80,000,000
G. Farr Bakers	80,000,000
Kennedy Todd	75,000,000
Isaac Stevenson	70,000,000
Stillman	60,000,000
Sage	60,000,000
Blair	50,000,000
Rhinelanders	50,000,000
Rogers	50,000,000
A. C. James	50,000,000
Cleveland Dodge	50,000,000
Archbold	50,000,000
Milsova rodbina	50,000,000
Daniel Reid	50,000,000
Plantova rodbina	50,000,000
Morris	50,000,000
Pullman	50,000,000
Searles	40,000,000

Klein navaja še dolgo vrsto milijonarjev, ki posedujejo po 40 milijonov in med temi je tudi bivša žena kralja pločevine Leedsa, ki je zdaj omožena z grškim princem Kristoferjem. Kleinov imenik, ki šteje več strani, vsebuje imena le onih, ki imajo najmanj po deset milijonov dolarjev.

„Milijonarjev“ zadnega razreda, ki posedujejo manj kot po deset milijonov, je namreč toliko, (Dalje na 3. strani.)

BURŽOAZNA POLJSKA PRED RAZPADOM.

Vojna z Rusijo je zavdala francoski vazaliki velik udarec.

LAKOTA RAZSAJA.

Dunaj, 10. jan. — Z vsakim dnevom in vsako uro se bliža Poljska prepadu, iz katerega se nikdar več ne dvigne pod sedanjim socialnim in gospodarskim sistemom. Njena vojna s sovjetsko Rusijo je bila zadnji udarec, ki je prizadela poljski buržoaziji smrtno agonijo.

Produkcija na Poljskem je padla 70 do 80 odstotkov. Edina industrija, ki še obratuje, so munijske tovarne in tiskarne, ki tiskajo noč in dan papirnati denar. Na vseh koncih in krajih stija brezposelnost, finančna kriza in lakota. Obljube Lloyda Georgea in Milleranda niso prinesle Poljakom sirovine, živil in premoga. Vladni organ „Kurier Poznański“ piše, da je leta 1918. krošilo pet milijard poljskih mark papirnatega denarja na Poljskem, toda v aprilu 1920. so je ta vsota dvignila na dvajset milijard. Ob času konference z Rusijo v Rigi je cirkulacija papirnatega denarja narasla na 78 milijard mark. Koliko je ta papir vreden, se lahko razvidi iz dejstva, da ima poljska vlada le eno zlato ali srebrno marko na vsakih tisoč mark v papirju.

Državni proračun za leto 1920 je bil 80 milijard mark, za leto 1921 pa je 46 milijard. Od aprila do novembra v minulem letu je vlada potrošila 36 milijard mark in 80 odstotkov te vsote je porabila armada, medtem ko je vlada izdala le dva odstotka za vazojo in en sam odstotek za javno zdravje. To pokazuje v kakšnem stanju se nahaja „svobodna poljska republika“, kar se tiče izobrazbe in zdravja.

Medtem pa se je na Poljskem pojavila največja birokracija na svetu. „Rzec Pospolita“, glasilo Paderevskega, pravi, da je na Poljskem 410,000 civilnih uradnikov, katerih plače znašajo deset milijard letno, dočim vsi dohodki države prinesejo komaj tri milijarde mark. Toda Plisudski je zamolčal pred „suverenim ljudstvom“ mnogo izdatkov in dolgov, ki niso nikjer omenjeni. Amerika je danes največji upnik Poljske, ampak ljudstvo niti ne ve koliko znašajo posojila iz Amerike.

Vlada je dovolila 20 milijard mark za krušno subvencijo v svrhu, da ljudstvo ne bo stradalo. Subvencija ni pomagala nič in kruh je v eni poskočil za 150 odstotkov v treh mesecih. Dimikarji v Varšavi so v novembru zastavili, ker dobe le 60 mark dnevno, dočim stane hlebec kruha sto mark. V tekstilnih tovarnah v Lodzu je bilo pred vojno zaposlenih 175,000 delavcev, a zdaj jih dela le 32,000 po tri dni v tednu. Premoga ni in valed tega počivajo tudi parni mlini v Poznanju. Premogovni baroni v Šleziji rajši pošiljajo premog v Škandinavijo in premogovniki v Galiciji in Dombrovi so v rokah tujih kapitalistov; 60 odstotkov premoga je v rokah Francozov, 25 odstotkov v rokah Nemcev in 15 odstotkov ga imajo poljski kapitalisti. Francozi, čeprav „veliki prijatelji“ in savezniki Poljske, izkoriščajo premogovnike v (Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece; in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lavada Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.



Datum v objavi: 1. pr. (Januar 31-31) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnikom poslana naročnina. Posvetilo je pravilno, če se vam ne vrne niti list.

ZAKAJ JE ŽENA UPREŽENA V INDUSTRIJALNO DELO?

Dokler se kapitalizem ni razvil do sedanje moči, je ameriška žena opravljala domača dela, otroci so pohajali v šolo in družinski oče je delal in skrbel za prehranitev družine. Pred državljansko vojno je bilo v navadi, da so otroci pohajali do osemnajstega leta v šolo ali so se pa učili rokodelstva. Od osemnajstega do eden in dvajsetega leta so ostali fantje še doma, da so tako vrnili očetu nekaj, ker je imel z njim troške za njihovo izobrazbo. Dekleta so ostale pa toliko časa doma in so pomagale materi pri gospodinjstvu, dokler se niso pomogle. Tako ni bilo samo v Ameriki, ampak tudi v Evropi pred davnimi leti, ko se industrija še ni razvila do mogočnih industrijskih trustov in sindikatov.

Danes je seveda drugače. V tovarno ne hodijo le očetje in mladeniči, ampak tudi dekleta opravljajo že razna dela v industriji, ko bi bolj sodile v šolo kot v tovarno ali delavnico.

In najdejo se ljudje, ki mislijo, da žene opravljajo danes dela, ki so jih nekoč opravljali izključno le moški, zaradi tega, da zadostijo svoji potratnosti, si napravijo lepo obleko, lahko zahajajo v gledališča, na veselice itd. Takim ljudem se niti ne sanja, da je sedanji gospodarski red poglavlje žene od domačega ognjišča v tovarne in napravil iz njih konkurentinje delavcev.

Sedanji gospodarski red je omogočil izkoriščanje čudovitih iznajdb. Težko delo, ki ga je preje opravljal močan delavec, vrši zdaj stroj, ki ne potrebuje močnega človeka, da pazi nanj, da pravilno dela, ampak ga vodi tudi lahka šibka žena ali pa otrok. Ženska delavna moč je ceneja kot moška, ker postoji skozi tisočletja napačni princip, da žena potrebuje manj za svoje potrebe kot mož. Tovarnar, ki želi producirati po ceni, je odslovil delavce, ko je uvedel strojno delo v svoji tovarni, in mesto njih je najel ženske delovne moči, ker so bile ceneje.

Knjigoveznštvo je na pr. obrt, v kateri pred štiri-deset leti še niso delale žene. Takrat so v knjigoveznih poznali še malo strojev. Delo je bilo večinoma izvršeno z rokami. Danes je seveda drugače. Knjigoveznštvo je danes industrija in moderno urejena knjigoveznica izgleda kot tovarna, v kateri je tudi vse delo razdeljeno po tovarniških principih. In v knjigoveznih je danes več žensk kot moških delovnih moči.

Gdč. Mary J. Murphy, predsednica organizacije knjigoveznih delavk, se je potrudila, da dožene s števil-kami, zakaj žene delajo v knjigoveznih in ne ostanejo doma, ali pa ne opravljajo izključno takega dela, ki se smatra za žensko. Njene statistične številke govore, da 68 odstotkov teh delavk pomaga prehraniti družino in da le pol odstotka teh delavk le deloma skrbi sam zase.

Iz navedenih števil je spoznati, da žene ne opravljajo tovarniškega dela, da jim služi zaslužek za potrat, ampak delajo v tovarnah, ker morajo pomagati prehranjevati družino.

To je zasluga kapitalizma. Odrzgal je ženo od doma in jo spodil v tovarno. V delavskih družinah ni tistega idealnega družinskega življenja, o katerem blebetoja zagovorniki kapitalističnega produktivnega sistema, da postoji. Žena in mož morata na trdo delo, da preživita družino. In ko odrastejo otroci do štirinajstega leta, gredo tisto trnjevo pot, katero hodita oče in mati. V južnih državah je pa še gorje, kajti tam odhajajo otroci v tovarno, ko dosežejo komaj deseto ali pa dvanajsto leto. Mati ostane šele takrat doma, ako sploh živi tako dolgo, ko odide zadnja hči ali pa sin v tovarno. Takrat je pa delavska žena že izgarana, dnovi njenega življenja, v katerem ni okusila drugega kot trpljenje in bedo, se pa nagibajo že h koncu.

Delavske žene ne hodijo v tovarne ali opravljajo druga dela za zabavo, ki so jih nekoč opravljali delavci, ampak v to delo jih primora kruti boj za obstanek, ki ni bil še v nobeni družabni formi tako neizprosni in trdi kot v sedanji.

DOPISI.

Black Diamond, Wash. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so izredno slabe postale v zadnjem času. Število brezposelnih se dnevno množi. Valed tega ne svetujem nikomur, da bi prišel tu sem za delom, ker je istega nemogoče dobiti.

V tukajšnji naselbini imamo izredno "skrbnega" dušnega pastirja, ki zelo "skrbi" za svoje pohlevne ovčice. V zadnjem času se je spravi celo nad podporno društvo.

Poročano je že bilo, da je ponesrečil v nekem tukajšnjem premogovniku rojak Joe Grill, ki je bil na mestu mrtev. Spadal je k podpornemu društvu. Na prižnici je pa rekel ta dušni pastir, "da je društvo najzadnja stvar, za katero naj se verniki brigajo." — Nevem, kaj bi tukajšnji rojaki mislili o tem dušnem pastirju. Ponesrečen rojak ima sina starega šest ali sedem let, ki je sedaj brez staršev. Ako bi oče ne bil pri nobenem podpornem društvu, si lahko vsakdo predstavlja, v kakih bedi bi bil ta otrok. Ta dušni pastir je gotovo ne skrbel za njega, ker dosedaj še nisem nikdar slišal, da bi kak dušni pastir vzel k sebi kakšno siroto brez očeta in matere.

Kaj je boljše kot dobro podporno društvo za bolnika ali ponesrečenca? Kje dobi bolnik ali ponesrečenec najzadnjejšo podporo? Pri dušnih pastirjih že ne. Oni poznajo delavca le toliko časa, dokler mu nosijo težke prislužene novce, ko pa ne more več, potem ga pa tudi dušni pastirji ne poznajo več.

Valed tega apeliram na vse rojake, ki še niste pri nobenem podpornem društvu, da takoj pristopite. In najboljša slovenska podpora organizacija pa je Slovenska narodna podpora jednota. — S. F.

Libby, Mont. — Tudi tukaj so delavske razmere zelo slabe. Velika večina delavcev je brez dela že tri mesece in nekateri tudi dalj. V trgovinah se ne dobi ničesar na knjižice ampak vsi le proti gotovini. Kako bodo preživeli družinski očetje svoje družine, ki so že skoro štiri mesece brez dela, mi je prava uganjka. Prvega decembra so nam pa delodajalci naznanili, da nam je utrgana plača za 50c na dan; prej so nam plačevali po 56 1/2c na uro, od prvega decembra pa samo po 50c. V nekaterih oddelkih na tukajšnjih žagah so po malem pričeli z delom, toda kako dolgo tega pa ne vem.

Jaz sem še pri srečnih, ker imam delo vsaki dan. Toda plača je pa presneto smikava: Prej sem zaslužil po \$6.78, toda sedaj pa moram biti zadovoljen s štiri-mi dolari na dan. Toda kljub temu pošiljem pet dolarjev kot naročnino na najboljši slovenski dnevnik v Ameriki Prosveto, ker brez tega lista ne morem biti kot brez dnevne hrane ne. To je moja dušna hrana. — Mike Storr.

Trbič, Slovenija. — V Jugoslaviji vlada sedaj splošna industrijska kriza. Vsek gleda, da kolikor mogoče drago prodaja svoje izdelke, a konsument pa čaka na ugodnejše cene in kupuje to, kar neobhodno potrebuje, več pa ne. Tako obstoji pri nas sploh vsa industrija. Časi, ko so delali trgovci velikaške profite so minulo, in novim se nočejo privaditi. Vseopovod je takorekoč splošna stagnacija. O kakih ureditvah razmer ni niti misliti v bližnjem času. O našem izvozu, posebno kar se tiče lesa, je vse delo zelo oteženo bodisi valed uradnega šimelna in pa carine, ki je bila pred kratkim spet povišana. Zato pa naše blago (les) ne bo mogel konkurirati z blagom drugih držav, posebno ker kvantiteta našega blaga zastaja za oim iz drugih držav; prekaša ga samo kvaleteta in še to valed neurejenosti svetovnih razmer. Tukaj je čevlarska tovarna "The Peck Shoe Co.", ki je delala pri paru čevljev po 300 kron dobička. Sedaj se pa mora zadovoljiti s K 30 pri paru. Mislim, da ima tudi dovolj. Svoj o-brat je precej skrčila v zadnjem času, ravnotako tudi drugi čevljarji. Tukaj je namreč precej razvita čevlarska obrt. Mnogi že popuščajo čevljarstvu, posebno ker je Trbič precej razpiti po svetu valed svojih slabih izdel-

kov. Držijo se le še solidne trvd-ke, druge bodo pa šle v franže, kar je čisto prav.

Pri nas je obdelava surovin mnogo dražja in lahko dobimo gotove izdelke iz drugih držav mnogo ceneje, posebno iz Nemške Avstrije, katero valuto naša prekaša približno 4krat. Če bi pri nas ne bilo toliko profitarstva, bi lahko bolj po ceni živeli. 1 kg moke stane sedaj K18,— kg sladkorja 58—70, meso goveje 21, kruh 14,— 17. Mislim, da je dovolj drago vse to, če pomislim, da živimo v agrarni državi. — T. J.

Slika protisovjet-skih čet.

London. — Buržuazni listi so vedno le poročali o demoralizaciji sovjetske armade in kakšna nasilja je počenja sovjetska armada v deželah, katere je zasedla. O protisovjetskih armadah so pa lepo molčali, kot da bi bile najboljše in najbolj disciplinane armade na svetu. Toda, ako so bile sovjetske armade demoralizirane in ako so uganjale kake zločine v zasedenih in sovražniku iz rok iztrganih deželah, so protisovjetske armade v grozodejstvih korupciji in ropih daleč nadkrilile sovjetske armade. Vpoštevat je treba pač pri tem to, da je cel svet demoraliziran, propal po zadnji vojni. Toliko zločinov, tolovajstev in grozodejstev se ni bilo izvršenih, kot ravno po zadnji vojni. In ako vpoštevamo razmere v Rusiji, kakršne so danes, ali se moremo čuditi, da je tako? Že šest let trajajoča vojna mora popolnoma podivjati ljudstvo, ako bi tudi bilo ljudstvo najbolj civilizirano. Pogledimo razmere v dežele, katere niso bile tako zelo prizadete od vojne kot Rusija, ali niso ropi in umori na dnevnem redu? In Rusija, kjer divja civilna vojna že od izbruha revolucije, ki je pometla s starim carističnim režimom, kjer je bilo pri-prosto ljudstvo na tako zelo nizki civilizaciji, kar se mora zahvaliti prejšnjemu režimu. Eno je gotovo, da je vojna popolnoma demoralizirala ljudstvo, v eni de-želi bolj, v eni manj. Radi tega ne moremo obsojati ne enega nara-da ne drugega, ako hočemo obso-jati moramo dotične, ki so povzro-čile zadnjo svetovno vojno, nam-reč kapitalizem. Ne moremo ob-sojati ne ljudi, ne gotovih posa-meznih oseb, ampak kapitalizem. Kolikor časa bo vladal kapitali-zem, toliko časa se bodo vodile vojne, ena groznejša od druge.

Kot že zgoraj omenjeno, buržuazni častniki niso dosedaj ničesar prinašali, kar bi osvetlilo protisovjetske armade. Prinašali so pač razne vesti o grozodejstvih, katere so počenjale sovjetske armade. In ako pa hočemo biti pravični, moramo pogledati tudi bolj natančno protisovjetske armade, iz kakih elementov so bile sestavljene, kako "vzorna" disciplina je bila v teh armadah, kakšni gentlemeni so bili častniki protisov-jetskih armad.

Vranglova armada je bila se-stavljena iz ostankov generala Denikina, ki je zbral ostanke nje-gove raztepane armade. V kolikor se tiče Vrangla samega in njegove osebe, ni bil še tako slab. Toda v svoji armadi je imel iste eleme-nte, ki so povzročili poraz Deniki-nove armade. Ti častniki se niso brigali za drugo, kot da obojajto s plenom in ropom. Odrdbre, ka-tere je izdal baron Vrangel, niso niti najmanj vpoštevali.

Armada Petlura, Makota in Ba-lakoviča so bile še slabše; sploh to niso bile armade, ampak prave ro-parske tolpe, ki so ropale in po-žigale brez ozira v kateri deželi so bile. Pripetilo se je, da so ro-parske tolpe, katerim je poveljeval Makot, pomagale na eni stra-ni sovjetom v boju proti protisov-jetskim armadam, na drugi strani strani pa zopet protisovjet-skim armadam in se borile proti sovjetom. Bile so vedno tam, kjer so dobile največ plena.

Sploh vse protisovjetske arma-de bi se dale primerjati s tremi psi, ki iščejo kost in ko jo najdejo se stepejo, kdo jo bo imel. Skupnega niso imele prav nič, ko-ravno so se borile proti sovjet-skim armadam.

Vse protisovjetske armade so bile organizirane iz najslabših e-lementov, katere so le mogli dobi-ti razni generali in baroni. Sploh cela zgodovina teh prostovoljcev ni drugega, kot ropanje, požigi, korupcija in podkupnina. Zločini,

katere so uganjali ti prostovolj-ci presegajo v vseh oziirih zločine, o katerih so buržuazni častniki po-ročali na rovaš sovjetov.

Denikinova armada je bila se-stavljena iz samih najbolj propa-lih elementov starega režima. Nje-glavni cilj je bilo ropanje in požig-anje ter moritev na debelo vseh, ki so se jim postavili v bran. Mo-ri-li so pa samo neoborožene pre-bivalce. Častniki so se prostoduš-no bahali s svojimi zverstvi, ka-tere so počenjali v Georgiji, Azer-bajdžanu, v Kubanu in Donu. O-menjeno naj bo, da so po razsu-lu Kornilove armade vsi temni e-leменти našli zavetje v Denikino-vi armadi.

Denikinova vlada je bila sestavljena iz samih korupcionistov in grafitarjev. Sploh v Denikinovi armadi kakor tudi v njegovi vlad-i so se zbirali najpropalejši ele-menti cele Rusije. Ako bi bil De-nikin sam najboljši človek, bi ne mogel ostati in bi tudi ničesar ne opravil.

V kolikor se tiče postopanja z ujetniki, sta bili obe armadi ena-ko brutalni, sovjetska kot proti-sovjetska. Nek angleški častnik je pripovedoval, da je videl kako so boljševiki pokopali nekoga u-jetnika živega. Ravno ta častnik je pa tudi videl, kako so Deniki-novi vojaki pretepali nečloveško-že na smrt bolne boljševike, ki so bolehal za vročinsko boleznijo. Sploh civilna vojna v Rusiji je bila vojna grozodejstev v največ-ji meri.

Častniki kot vojaki so vstopali v Denikinovo armado in sploh protisovjetske armade edino iz tega namena, da so imeli proste roke pri ropanju. Ako so odšli na fronto, so odšli le za toliko časa, da so napolnili žepa z rublji in ko so videli, da imajo dovolj, so se vrnili in potem uganjali v mestih največje orgije s propalimi žen-skami. Za vojno se niso prav nič brigali. S civilnim prebivalstvom so postopali častniki protisovjet-skih armad, kot da bi bili neome-jeni gospodarji nad vsem. Veliko-krat se je pripetilo, da je kak častnik najel izvožeka, ki ga je moral voziti čel dan po mestu ali okolici in zvečer, ga je pa častnik enostavno odslovil ne da bi mu plačal. Večinoma so pa častniki ostajali navadno zelo daleč za-fronto, ako so le imeli dovolj za-have. Na fronti jih je bilo presne-to malo in še ti samo zato, da so lahko kradli in ropali.

Vojaska oprema in drugi vojni material, katerega je Anglija in druge zavezniške države pošiljala protisovjetskim armadam je zelo redkokdaj dosegla svoj cilj. Na-vadno so častniki že prej vse raz-prodali. Opaziti je bilo civilno ljudstvo, ki je bilo opravljeno v angleško vojaško obleko. Sploh vojaška oprema, katero so poslale zavezniške države protisovjetskim armadam, se je svobodno proda-jala v vseh trgovinah. Obleko in obutev, katero bi morale dobiti bolniške strežnice, so nosile druge ženske. Iz nekega verodostoj-nega vira se je zvedelo, da je bi-lo prodanih 50.000 vojaških oblek katere bi morale dobiti Denikino-va armada, neki "zeleni armadi", ki je operirala za hrbtom Deniki-na proti njegovi armadi. Podku-povanje je bilo tako splošno, da so morali "nagraditi" celo žele-zničarje, da so hoteli prevažati municijo in orožje.

Kaki častniki so bili v proti-sovjetskih armadah se najbolje razvidi iz slučajev, ko so boljševiki zavzeli mesto Karkov, katerega je branil notorični pijanec general Mai Majevski. To mesto je brani-la oziroma morala braniti še pre-cej številna posadka Denikinove armade. Neko noč je napadla četa sovjetske armade mesto in ge-neral, mesto, da bi bil v službi, je pa popiljal v družbi propalih žensk in ravno tako tudi njegovi častniki. Vojaki so pa tudi takoj pobegnili, ker za redno bojevanje niso bili sposobni, ampak samo za ropanje in mesto je takorekoč pa-dlo sovjetom v roke brez boja. Ta general je bil potem prestavljen nekam drugam. Sploh je bila ce-la Denikinova armada poražena od primerno malo številne sovjet-ske armade. Denikinova armada se takorekoč ni postavila skoro nič v bran, častniki so takoj po-brali zlatinno in srebrnino, kolik-or so mogli naropati in ubežali v inozemstvo. "Prostovoljci" so se razkropili na vse strani in De-nikinova armada se je razpršila.

Za ranjence in bolnike se v Deni-kinovi armadi sploh ni nihče bri-gal in razen tega tudi ni so imeli nikakih zdravniških pripomoč-kov, ker so vse že prej prodali.

Bolniki in ranjenci so ležali vse-navskrižem in nihče se ni brigal za nje.

V splošnem so pa bili vojaki in častniki protisovjetske armade prisiljeni ropati, ker niso dobili toliko plače, da bi se preživeli, ker so denar namenjen za plačo že drugi prej pokradli.

Administracija v pokrajinah, katere je imel Denikin zasedene, je bila pod psom. Trgovina in obet je popolnoma zastala. V pri-staniških so bili parniki naloženi z vsakovrstnimi potrebščinami ča-kali mesece in mesece in končno so morali odpeliti nazaj odkjer so prišli. Iz marsikatega parnika so blago izložili in istega so nekaj časa pozneje zopet morali nalo-žiti. Tako se je pripetilo, da je nek norveški parnik štirikrat izložil pošiljatev in tudi štirikrat nalo-žil in končno odpeljal z vsem to-vorom, ki je bil namenjen za ju-žno Rusijo. Zasidran je bil štiri mesece v pristanišču Novorossisk.

V javnost so vedno prihajala poročila, kako kavkaške države napadajo Denikinovo armado in jo ovirajo pri operacijah proti sovjetom. Toda prava resnica je, da so Denikinove čete napadle te države, ropale v tamošnjih po-krajinah in požigale. Kavkaške države so hotele živeti v miru z vsemi, toda roparske tolpe De-nikinove armade jim niso dale miru. Drugega izhoda niso videle, kot da stopijo na stran sovjetov. Prava resnica je, da je Denikin sam vstvarjal bolševizem, kjer ni bilo prej bolševizma. Bolševizem je bil za te države rešitelj od "dvojega zla."

Po razpadu Denikinove arma-de je zbral ostanke njegovih čet general baron Vrangel. Toda nje-gova armada je bila še slabša kot Denikinova, vsakovrstni zločini na polotoku Krim so ravnotako na dnevnem redu kot so bile za časa Denikinovega režima in radi tega tudi imel iste uspehe kot jih je Denikin. —

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. K. Camp Shumway, Colo. — V vaši zadevi se obrnite na kakega dobrega advokata v stari do-movini in mu pošljite pooblastilo na listino, ali pa se obrnite na konzulat v San Francisco, 244 Kearney St., ki zastopa zapadne države. — Pozdrav.

"PLAVI" ZAKONI V JUŽNI DAKOTI SO PREVEČ OB-SKURNI.

Pierre, S. Dak. — Državni pro-kurator Payne izjavlja, da so sta-ri "plavi" zakoni tako obskurni, da jih je treba spremeniti, ako se hočejo izvesti. Po teh postvah se prepoveda igra z žogo ob nede-ljah, obiskovanje gledališč in še druga razveseljevanja in zabave.

Knjige! — Knjige!

Leposlovno-znanstvena — knjiž-nica Slovenske narodne podporne jednote (Književna matica) je pravkar izdala prvi dve knjigi:

"Zajedalci". Spisal Ivan Mo-lek, Socialna povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki, ki prikazuje težke posledice suspen-diranega zakona in mazaškega zdravljenja spolnih bolezni. Res-nična slika gnilih družabnih raz-mer. — Knjiga je trdo vezana v fine platnice, ima 304 strani in stane s poštnino vred \$1.75.

"Zakon biogenesije". Spisal J. Howard Moore, prevel J. M. Pol-judna znanstvena razprava o raz-voju živali in človeka in ponav-ljanju fizičnega in duševnega razvoja pri slehernem posamezniku. Ta knjiga je ključ do mnogih tajnosti in pojasnjuje razne in-stinkte, ki jih vidimo vsak dan pri otrocih. Knjiga ima 12 slik, je trdo vezana, šteje 86 strani in stane s poštnino vred \$1.50.

Kdor naroči obeh oba gornji knjigi, je dobi za tri dolare poštnine prosto. — Z naročbo je poslati denar po Money Orderu, čeku ali v gotovini v registrira-nem pismu.

Kdor ljubi dobro, podučno ži-vo, naj takoj naroči obe knjigi in ne bo mu žal.

Vsa naročila prejema tajnik Leposlovno-znanstvene knjižnice S. N. P. J.:

Frank Alš, 2124 So. Crawford Ave. Chicago, Ill. (Adv.)

Ameriške vesti.

V KAKŠNEM STANJU SE NAHAJA KANADSKA SOLSKA MLADINA.

Windsor, Ontario. — Solški svet poroča, da je več kot polovica solskih otrok pod normalno težo. Počelo je značilno, ker jasno pove, kako se prehranjuje delavska družina v deželi, v kateri je vsega dovolj.

DELAVSKI POLOŽAJ V MASSACHUSETTSU.

Boston, Mass. — Pet in dvajset odstotkov delavcev je v tej državi brez dela. To je dosegel delavski departament. Na legislaturo je bila naslovljena peticijska, da se dodeli dva milijona dolarjev za zaposlovanje brezposelnih delavcev. Peticijska govori, kako resen je položaj v Massachusettsu.

DELAVSKA ŽENAGA NA SODIŠČU.

Olympia, Wash. — Državna komisija je določila najmanj dolarjev minimalne tedenske mezd za delavke in uslužbenke v hotelih in restavracijah. Gospodje hotelirji in restavracije niso bili zadovoljni s to odločbo in kričali so, da je meza prevelika. Ko so se dobro nakričali, so vložili na sodišču priziv proti odloki komisije. Gnali so stvar pred najvišje državno sodišče in s svojo tožbo imenitno pogoreli. Najvišje sodišče je potrdilo sklep komisije.

EDEN IN ŠESTDESET OSEB JE BILO LINČANIH V MINOLEM LETU.

Tuskegee, Ala. — V letu 1920 je bilo linčanih eden in šestdeset oseb, med njimi osem belopoltnih. Od teh oseb je bilo devet linčanih v severnih državah in dva v petdeset v južnih državah. Med linčanimi je tudi ena zamorka. Največ oseb je bilo linčanih v Teksasu, za to državo sledi Mississippi, Alabama itd.

Oblastveni organi so preprečili tri in petdeset linčanj.

\$250.000 ZA BREZPOSELNE DELAVCE.

Vancouver, B. C. — Provincialna vlada Britske Kolumbije je dovolila dve sto petdeset tisoč dolarjev za odpravo brezposelnih delavcev, ker so zagrozili, da bodo zasedli dvorano, ki jo potrebujejo za svoje zborovanje, ako se zanje dvorana ne preskrbi. Shoda so se udeležili tudi zastopniki mesta in provincije. Polovica brezposelnih delavcev je stila v Franciji.

RAZLIČNA SODBA O DRUŽINSKEM OČETU Z VELIKO DEŽENO.

Raleigh, N. C. — Odkar je svet izvedel, da je Rauden Bland iz Robertsonville, oče štiri in trideset otrok, prejemata on in njegova soproga vsaki dan veliko plačilo. Med temi plačili je tudi plačilo, ki ga prejema iz države Ohio. Mož je pisal:

"Čital sem povest o Vaši veliki družini na glas moji ženi. Rekel sem ji, da ta mož zasluži kolajno. Ona je pa odgovorila, da zasluži, da se obesi."

PODJETNIKI SE PRIPRAVLJAJO NA BOJ PROTI STROKOVNIM ORGANIZACIJAM.

Chicago, Ill. — Podjetniki so vrli proč krinke in pabjajajo odprto, da se prične z bojem proti strokovnim organizacijam. Organizacija podjetnikov je sklicala shod za sredo zvečer, na katerem pričakujejo okoli štiri sto delegatov. Naloga tega shoda bo, da izdela načrt za boj, da se prepreči kolektivno pokorjanje železniških organizacij z železniškimi družinami.

Zdaj je jasno kot beli dan, da so se privatni bizniški interesi pripravljali za boj proti delavskim strokovnim organizacijam v trenutku, ko je prišla na vzhodu kriza v industriji. Skozi vse leto smo slišali, da so pripravljeni železniški vozovi, najprvo za prevažanje premoga, kasneje pa zelo kratek čas za prevažanje žita, ali pravega pojava ni bilo nikdar, zakaj ti vozovi primanjkujejo. Železnice na vzhodu so

pridele občutiti krizo že spomladi in počasi se je ta kriza razlezla po vsej deželi, tako da so pričeli odpustiti železničarje. Zdaj mislijo podjetniki, da je prišel ugoden čas, da odprto nastopijo proti železniškim organizacijam. Tekstilni delavci so bili prvi, ki so občutili težko pest privatnih interesov. Za njimi so prišli na vrsto farmarji in zdaj so na vrsti železničarji.

DIPLOMATIČNA SLUŽBA SE REORGANIZIRA.

Washington, D. C. — V političnih krogih govore, da se diplomatska služba reorganizira, ko Harding postane predsednik Združenih držav. V diplomatsko službo bodo sprejeti le zmogni ljudje.

ŽIVONI SPECIALIST JE ZOPET OBISKAL BELO HIŠO.

Washington, D. C. — Dr. Francis X. Dereum, znameniti specialist za živčne bolezni, je po dveh mesecih zopet obiskal predsednika Wilsona. Iz tega se sklepa, da predsednik ne ni zdrav.

KUBELIKOV KONCERT V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Jan Kubelik, znameniti češki violinist, bo igral 23. januarja v čikaškem Auditoriju. Dobiček koncerta je namenjen za stradalajoče otroke v Čehoslovakiji.

Inozemstvo.

CIVILNA VOJNA NA KUBI ALI INTERVENCIJA.

Dva predsednika.

Havana, Kuba, 9. jan. — Civilna vojna in potem ameriška intervencija — to je, kar čaka ljudstvo na Kubi v prihodnjih par mesecih. Zdi se, da ni drugega izhoda. General Crowder, katerega je poslal predsednik Wilson, da "uravnava zadeve" na Kubi, je došel v Havano zadnji četrtlet in obiskal predsednika Menocala, s katerim je imel kratko konferenco. Nato se je vrnil na svojo bojno ladjo v luci in tam sprejema dnevno voditelje različnih strank, ki mu vsak drugače slika položaj na Kubi.

Sprejel je tudi dr. Alfredo Zayas, bivšega liberalca in sedanjega voditelja konservativcev, ki trdi, da je bil zadnjega novembra izvoljen predsednikom, in za njim je sprejel Jose Miguel Gomeza, voditelja liberalne stranke, kateri tudi trdi, da je izvoljen predsednikom. Nihče ne ve, kdo je izvoljen, kajti sedanji Menocalovi vladi se nič ne mudi s številom glasov. Menocal podpira Zayas in Gomez mu očita, da je pomagal oslepiti liberalce pri volitvah. Kakor izgleda stvar, ne bo imela Kuba nobenega predsednika, ko poteče Menocalov termin 20. maja t. l., čeprav sta izvoljena dva.

Liberalci groze z revolucijo, ako ne bo Gomez priznan predsednikom. Kaos je popoln. Politična, finančna in gospodarska kriza je največja, kar jih je še doživela Kuba od kar se je osvobodila španske nadvlade.

Vojna na Irskem.

Dublin, 9. jan. — Bivši spovednik koroškega župana MacSweeneya, Dominik, je bil večeraj spoznan krivim tatvarstva pred vojnim sodiščem.

Pri večerajšnjem napadu na vojaške barake v Tramore so bili ubiti trije republikani. Boj je bil zelo vroč, toda Irči so se morali umakniti.

London, 9. jan. — Dva črna vojna sta bila aretirana v Dunmanwayu, ker sta ranila nekega civilista. To je prvi slučaj, da sta bila prijeta angleška policista na Irskem.

Angleška "bela knjiga" proti Ircom.

London, 9. jan. — Angleška vlada je izdala "Belo knjigo", v kateri dolži Irce sinfajnovce, da so se med vojno zavezali z Nemčijo z namenom, da "zabodejo Anglijo v hrbet". Knjiga šteje 60 strani in vsebuje razne dokumente, ki imajo namen, da pokažejo zvezo med John De Veyem, žrejo zvezo med John De Veyem, urednikom lista "Gaelic American" v New Yorku in grofom

Bernstorffom, takratnim nemškimi poslanikom v Združenih državah. Imenovani so mnogi drugi sinfajnovski voditelji v Ameriki in na Irskem, ki so baje bili v zvezi z Nemci. Eden dokumentov se glasi, da je Bernstorff poslal 16. februarja 1916 sledečo šifrirano brzojavko iz Washingtona v Berlin: "De Voy me je informiral, da revolucija na Irskem začne na Veliko noč. Prosim, pošljite orožje v Ameriko". Bernstorff je prejel odgovor, da bodo ladje in podmornice spravile na irska tla 20.000 pušk.

Angleški brezposelnici zahtevajo sovjete

London, 10. jan. — V Camberwellu je bil večeraj velik javni shod brezposelnih delavcev. John Robert Clines, delavski poslanec v parlamentu iz Manchesterja, bivši živilni minister in predsednik unije splošnih delavcev, je skušal govoriti na shodu, toda brezposelnici so ga izžvižgali in nadkričali, da je moral zapustiti oder. Poslušalci so vpili: "Proč s parliamantem! Mi hočemo sovjete! Živela revolucija!"

Izgredi v Italiji vsled reških legionarjev.

Taranto, Italija, 10. jan. — Semkaj je dospelo nekaj d'Annunzijevih legionarjev z Reke. Sovinisti so jim priredili manifestacije, ki so pa končale z izgredi in prelivanjem krvi. Več oseb je bilo ranjenih. Socialisti so zagrozili z lokalno generalno stavko.

Deschapel izvoljen senatorjem.

Pariz, 10. jan. — Paul Deschapel, bivši predsednik Francije, ki je bil dalje časa misteriozno bolan vsled "padca z vlaka", je bil danes izvoljen poslanecem v senat.

200 OSEB IZVRŠUJE DOLARSKO DIKTATURO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da se jih ne izplača omenjati, kajti v primeri z gornjimi velikani so že pravi berači!

Pod temi je debela plast parazitov, ki posedujejo stotine ali enega milijona. Ti so toliko kot nič v imperiju dolarjev.

Pod to plastjo je zopet debela plast takozvanih "biznismenov", ki razpolagajo samo s tisočaki. Ti se neprenehoma pomikajo gor ali dol — med višje dolarske bratce, ali pa padajo med proletarce.

Na dnu piramide je pa najdebelejša in najširša plast — plast proletarijata, industrijskega in kmetijskega, ki šteje v carstvu dolarjev po nazorih sedanje kapitalistične morale manj kot nič!

BURŽOAZNA POLJSKA PRED RAZPADOM.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

svoje interese in se ne brigajo, kaj boli Poljake.

Kovinska industrija na Poljskem je padla 80 odstotkov. Dasi ravno imajo Poljaki dovolj svoje železne rude za domače potrebe, je poljska uprava železnih rudnikov tako slaba, da morajo Poljaki uvažati rudo iz Jugoslavije po visokih cenah.

Najslabši pa je živilni položaj Poljske, ki je leta 1914 lahko izvozila dva milijona ton žita, mora danes kupovati žito iz Rumunije in Amerike. Kos teritorija, ki ga je Poljska odgriznila na severu, ji daje največ preglavice, kajti ravno tam je ljudstvo najbolj izstradano. Premogarni in oljni delavci v Dombrovi, Lodzu, Bielu in Borslavi so sredi novembra naznanili vladi, da stopijo v generalno stavko, ako ne dobe več živila. Da odvrne stavko, je vlada obljubila delavcem, da dobe 15 vagonov živil dnevno do 15. decembra in poleg tega 4000 vagonov krompirja. Čas je že davno potekel, toda vlada ni dala niti enega obljubljenega vagona. Delavci zdaj resno razpravljajo o stavki. Lokalne stavke se vrste druga za drugo. V Lodzu so za stavkali tekstilničarji in v Białostoku je 8000 predelavcev volne na strajku. Zadnji teden je naznanil "Robotnik", organ socialistične stranke, da je generalna stavka delničarjev in rudarjev neizogibna po vsej Poljski.

Tako se buržoazna poljska republika počasi, a sigurno bliža svojemu gospodarskemu in političnemu razpadu.

Nekaj pojasnil glede dohodninskega davka za leto 1920.

— 2 —

Washington, D. C. — Preteklo leto je bilo veliko oseb kaznovanih z globo od pet do deset dolarjev, ker niso prijavili svojih dohodkov, akoravno so bili oproščeni od dohodninskega davka.

Davčni zakon določa, da je vsaka neoporočena oseba oproščena dohodninskega davka, katere čisti dohodki ne presegajo tisoč dolarjev, in vsaka oženjena oseba, katere čisti dohodki ne presegajo dva tisoč dolarjev. Vsak družinski oče ima pravico odbiti od svojih dohodkov po dvesto dolarjev za vsakega otroka ali osebo pod 18. leti, za katere mora skrbeti, in tudi za vsako osebo, za katero skrbi, ki je sama nezmožna skrbeti za se. Lansko leto je bilo nad 70.000 oseb kaznovanih z denarno globo od pet do deset dolarjev, katerih čisti dohodki so znašali ravno tisoč oziroma dvatisoč dolarjev, in ki pa niso izpolnili tozadevnih listin misleč, da jih ni potreba, ker so oproščeni dohodninskega davka. Toda davčni zakon predpisuje, da mora sleherna oseba, katere čisti dohodki znašajo tisoč ali več oziroma dvatisoč ali več, izpolniti predpisane listine in jih poslati davčnemu uradu. Na to se opozarja letos v prvi vrsti, da sleherni vpošteva to, da ne bo imel kakih nepotrebnih sitnosti. Sleherni, kdor ima tisoč ali več oziroma dvatisoč ali več dohodkov, naj izpolni tozadevne listine in jih pošlje davčnemu uradu, brez oziroma ali mora plačati dohodninski davek ali ne.

Davčna mera je štiri odstotke od prvih štiri tisoč dolarjev, in od štiri tisoč dolarjev ali več čistih dohodkov je osem odstotkov. To velja za vse državljane in prebivalce v Zdr. državah, inozemci, ki ne stanujejo stalno v Zdr. državah, ki pa imajo dohodek v Zdr. državah morajo plačati osem odstotkov dohodninskega davka.

Kot že omenjeno, oženjeni so oproščeni dohodninskega davka, katerih čisti dohodki znašajo dva tisoč ali manj. To se razume, da čisti dohodki obeh zakonskih ne presegajo določene vsote, moža in ženo in tudi mladoletnih otrok, ali oseb pod 18. leti, ki so v oskrbi. Ako pa kak zakonski ima dohodkov pet tisoč ali več, mora izpolniti sam za se predpisane listine. Ako pa znašajo dohodki manj kot pet tisoč, lahko izpolnita zakonska skupno listino in prijavita skupne čiste dohodke. Od pet tisoč in več je namreč treba plačati nadavek, katerega mera znaša en odstotek na vsakih tisoč dolarjev.

Toda ni vsak zakonski par oproščen od dohodninskega davka, katerega skupni dohodki znašajo dva tisoč ali manj. V tem se vpošteva ali živita skupaj, mož in žena, ali sta pa ločena. Ako sta postavno ločena ali pa tudi pristojno in sicer da ima vsak zakonski svoj poseben dom, tedaj mora vsak zase izpolniti tozadevne listine in plačati dohodninski davek kot neoporočeni, ako je pa mož ali pa žena začasnoma na obisku, v bolnišnici ali pa po poslih, tedaj se ne smatra to za ločitev. Vdova ali udovec brez otrok ali v oskrbo izročenih oseb pod 18. leti ali trajno pohačanih je podvržena dohodninskemu davku in mora plačati dohodninski davek kot neoporočeni namreč od čistih dohodkov, ki presegajo tisoč dolarjev.

Pri določitvi vsote, ki je podvržena dohodninskemu davku, je treba vpoštevati v kakem stanju je oseba. Ako je kaksa oseba poročena 30. decembra je oproščena od dohodninskega davka do dvatisoč dolarjev. Ako pa kak davkoplačevalec postane vdovec ali vdova 30. decembra se pa smatra kot neoporočeno osebo in mora plačati dohodninski davek od vsote, ki presega tisoč dolarjev, razen ako mora skrbeti za otroke, ali osebo pod 18. leti ali osebo, ki je nezmožna skrbeti za se. To je zelo važno za slehernega.

Turki pogladi Francoze v beg. Carigrad, 10. jan. — Iz Angla javljajo, da so se Francozi umaknili v okoliš Aintaba v Siriji pod pritiskom turških nacionalističnih čet. Vroči boji se nadaljujejo.

Slovenska Narodna	Podpora Jednota
Ustanovljena 9. aprila 1904.	Ljubljana, 17. junija 1917 v druzbi z mladimi.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.
Predsednik Vincens Calahar, podpredsednik Arthur Street, Box 149, Coonessburg, Pa., gl. tajnik Matthew J. Turk, tajnik bolniškega odbora Paul Berger, gl. blaginjski John Vagich, upravitelj glasila Pita Gadjal.

JOHNSKI ODBOR.
John Underwood, predsednik, 405 May St., Springfield, Ill.; John Underwood, Box 274, Bertherton, Ohio; Jim Radtke, Box 424, Bertherton, Pa.; Frank Gensch, 2300 Prosser Ave., Cleveland, Ohio; John Krass, 1649 First St., La Salle, Ill.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2857-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHOVNO OKROŽJE: John Underwood, Box 100, Moline, Ill.;
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Rylar, Box 104, Galesburg, Ill.;
Lew Kubler, Box 244, Galesburg, Ill., in sovsevolni.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovic, predsednik, 15417 Waterloo Rd., Collierville, Ohio; John Ambrosi, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.; Peter Bernik, 3153 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor.

Vincens Calahar, John Underwood in Matt Petrovic.

Združitveni odbor.

Predsednik: Frank Aht, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.;
John Trilli, Box 181, Lawrence, Pa.;
John Owen, 242 Englewood, Detroit, Mich.;
Joe Skuk, 1191 E. 68. St., Cleveland, Ohio;
Mary Udevit, 1854 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 2224 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jela Zavarina.

POZOR! — Korespondenca s gl. urednikom, ki dolga v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. uredništva so poslali: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPONE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se pošljejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebujejo naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z SLAGAJNISKIMI POSLI so poslali na naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prisilne glade podrobovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj poslajo M. Petrovicu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi prisilni na gl. poradni odbor so naj poslajo na naslov: John Underwood, 405 May Street, Springfield, Ill.

Vse prisilne proti uredništvu glasila so naj poslajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglaš, naročila in spisi vsa, kar je v zvezi s glasilom "Jednota", naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Naročniki
Pozor!

Znamenje (Januarja 1-21)

pomeni, da vam naročnik na poteče na ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vrnjen, kar ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vsled napačnega naslova, pošlite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasi zastopniki so vsi druztveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$5.50, pol leta \$3.25.

Za Evropo stane za pol leta \$6.00, za celo leto pa \$12.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA",
2857 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

SREČEN BOŽIC TELEGRAM DENAR

Za malo svote \$2.50 morete poslati denar v domovino brzojavnim poštom. To je edini način, da pošljete darilo vaši družini in prijateljem še pred božicem. Na ta način jih boste razveselili in jim vzbudili prijetne misli na vas, pri onih ki pričakujejo vaše pomoči. Potrudite se, da jim napravite res srečne in vesele božične praznike.

EMIL KISS, Bankir 133 SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.

Ali ste izvršili svojo dolžnost?

Ali ste se kaj pomagali vašim trpečim sorodnikom v domovini? Ako ste, tedaj nikar ne pozabite jim še nadalje kaj poslati.

Ne pozabite,

da pri nas ni bil še nihče prevaran. Naša potreba je vedno med najboljimi. Pri pošiljanju vašega denarja se vedno poslužite naše trdnice. Vam gotovo ne bodo nikdar šli, ker naše cene so najnižje in imamo v domovini v najkrajšem času, kar vam vam dokažemo v potrdilnem podpisu prejemnika.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge in plačamo po 4% obresti.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge. Našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine (pose) za potovanje in uredimo vse BREZPLAČNO.

Vam preskrbimo svoje in starega kraja hitro in gotovo, ter opravljamo vse javne posle in notarska dela.

Za vsako potrebo pridite osebno ali pa pišite na:

NEMETH STATE BANK,
IVAN NEMETH, predsednik.
10 E. 22nd Str. NEW YORK, N. Y. 1297 Second Ave.
